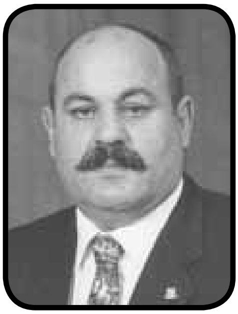

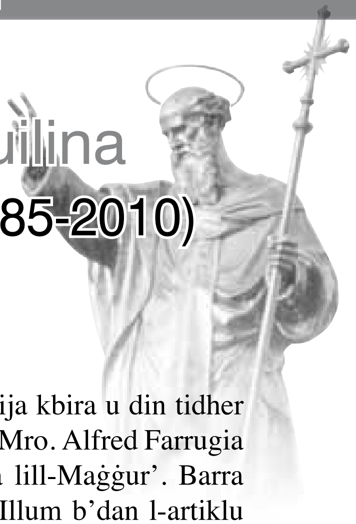

25 Anniversarju mill-mewt tal-

Maġġur Anthony Aquilina

Is-Surmast tal-Marċi Maltin (1985-2010)

Victor Galea

Kompożitur u Awtur

L-ammirazzjoni li jien għandi lejn il-Maġġur Anthony Aquilina hija kbira u din tidher proprju fil-marċ stess li jiena kkomponejt fuq arranġament mużkali ta' Mro. Alfred Farrugia u semmejt proprju għal dan is-Surmast tal-Marċi Maltin – 'Tislima lill-Maġġur'. Barra minnhekk sentejn ilu ppublikajt bijografija ta' dan l-istess Surmast. Illum b'dan l-artiklu irrid infakkar il-25 anniversarju mill-mewt ta' dan il-persunaġġ li ta kontribut kbir lill-mużika f'pajjiża. Bil-marċi tiegħu, il-Maġġur Anthony Aquilina għaraf jifraħ hu u jferraħ lil ħafna u għalhekk xieraq li nsellmulu.

Il-Maġġur Anthony Aquilina

Mro. Anthony Aquilia kien u għadu magħruf mill-bosta ammiraturi tiegħu bħala l-Maġġur, titlu li kien ingħatalu meta kien fir-Royal Malta Artillery. Il-marċi brijużi tiegħu dejjem kienu meqjusa bħala ta' livell għoli mill-aqwa baned f'Malta u f'Għawdex. F'dawn il-kompożizzjonijiet jinħass qawwi t-timbru speċjali tiegħu li bih jispikkaw. Swielu ħafna t-tagħlim li ħa mir-Royal Military Academy of Music f'Keneller Hall, qrib Londra, minn fejn kiseb għarfien personali bl-ogħla ġieħ. Dan it-taħriġ flimkien mal-ħila naturali biex jagħraf jislet l-aħjar mill-Brass Bands seħħlu jagħti xejra speċjali lil kull marċ. Dan is-surmast kbir ikkompona ħafna marċi brijużi li bihom kompla jgħani lill-baned ta' dawn il-gżejjer li huma parti importanti mill-wirt kulturali tagħna.

Il-Maġġur Anthony Aquilina, twieled fil-25 ta' Lulju 1906 minn Indrì u Filippa, imwielda Bugeja. Tgħammed l-għada, fil-knisja ta' San Filep, f'Ħaż-Żebbuġ. L-ismijiet proprja li ngħata huma Paul, Philip u Joseph iżda kulħadd jafu b'Ninu jew Anthony. Ta' min isemmi li Ninu kellu żewġ ħutu oħra, t-tnejn bniet, Filippa u Marija.

Meta dan it-tfajjel beda jitfarfar, nibtu fih żewġ xewqat li dejjem xtaq li jwettaqhom, jiġifieri li jitgħallem idoqq strument tal-banda u li jingħaqad mal-militar. Meta kellu madwar tmien snin, it-tfajjel **Toninu ngħaqad mal-Banda San Filep**, li magħha kellha l-assistent-surmast, is-Sur Wiġi Said, li mill-ewwel intebaħ li l-alliev li kellu quddiemu barra li kien moħħu tajjeb, kien imżejjen b'talent mużikali aktar min-normal. Tah it-taħriġ kollu li seta' u nkoraġġih ikompli. Tgħallem idoqq il-klarinett u ta' għaxar snin ħareġ idoqq mal-Banda San Filep, meta din kienet taħt id-direzzjoni ta' Mro. Alfred P. Hare. Ma kienx għadda żmien ħafna meta Wiġi webblu jdoqq bħala solista t-terzett mill-opra '*I Lombardi*' ta' Giuseppe Verdi, taħt id-direzzjoni tas-Surmast Direttur Orlando Crescimanno u mar tajjeb ħafna. Ftit wara, ħajruh jattendi kunċert mal-Banda King's Own. Meta semgħuh idoqq,

faħħruh mhux ftit minkejja li kien għadu żgħir. Mhux biss, imma s-surmast Awstrijak Mro. Aurelio Doncich, li dderieġa l-Banda King's Own mill-1908 sal-1930, xeħet għajnejh fuqu għax għaraf il-ħila tiegħu. Xtaq jgħinu jkabbar dan it-talent mużikali kemm jista'. Bis-saħħa ta' dan is-surmast, xi snin wara Ninu kiseb postu fl-armata. Daħal bħala *Band Boy* u dam hekk għal ħames snin. Madankollu għad li kiseb postu fl-armata huwa xorta ssokta bl-istudju tiegħu fuq il-klarinett taħt il-bravu surmast Awstrijak Aurelio Doncich, mal-King's Own, tal-Belt. Lill-ħabib tiegħu Żebbuġi Wiġi Said ma warrbux għax xorta baqa' jmur jieħu l-lezzjonijiet għandu.

Fis-sena 1926, iż-żagħżugħ Anthony ntbagħat fuq kors ta' tliet snin, jispeċjalizza fil-klarinett, liema kors kien rebħu, minn fost tliet mitt bandist. Kiseb id-dritt għall-borża ta' studju tar-Royal Military School of Music fi Kneller Hall Twickenham Surrey, fl-Ingilterra. Kien żmien mitqlu deheb għal Anthony għax seħħlu jitħarreġ kemm fuq l-istrumenti kollha u saħansitra fid-direzzjoni. Tgħallem ukoll jikkomponi u jagħmel l-arranġamenti għall-orkestra u sintendi għall-banda stess. Kemm dam l-Ingilterra rnexxielu jirbaħ tliet medalji.

Ritratt li ttieħed f'Londra fl-1926, li jinstab fil-Każin Banda San Filep u juri mix-xellug lis-Sur Alexander Borg, il-Profs Philip Farrugia u Anthony Aquilina. (Il-Profs Farrugia kien President tal-Każin San Filep bejn l-1929 u l-1931 u l-1944 u 1950.)

Fl-1927 kiseb l-ewwel premju fuq id-daqq tal-istrument, il-klarinett u ngħata l-'*Cousin's Memorial*'. Fl-1930 kiseb żewġ unuri oħra: rebaħ l-ewwel post fil-'*Conducting*' jiġifieri fid-direzzjoni u seħħlu jġib l-ogħla punteġġ fl-arranġamenti mużikali kemm għall-orkestra kif ukoll għall-banda. Meta rritorna Malta, issa bħala *Warrant Officer Class 1*, lil Anthony tawh f'idejh it-tmexxija tal-banda tar-Royal Malta Artillery. Bħala surmast-direttur tagħha dam seba' snin. Wara li temm din il-kariga, huwa nħatar bħala president onorarju. Dan kollu seħħ fil-bidu tat-Tieni Gwerra Dinjija, meta ngħata lilu r-rank ta' *Commissioned Officer*, fizzjal b'żewġ stilel. Fl-armata baqa' javanza u meta rtira mill-R.M.A. fl-età ta' 57 sena kellu l-grad ta' maġġur.

Waqt li ż-żagħżugħ Anthony Aquilina kien l-Ingilterra ltaqa' u ħa grazzja mat-tfajla Catherine Ross, Kanadiża, minn Toronto. Meta ngħaqdu fis-sagrament taż-żwieġ, fit-2 ta' April, 1932, fil-knisja tal-Vitorja fil-Belt Valletta, hu kellu sitta u għoxrin sena u għarustu kienet sentejn iżgħar minnu. Frott dan iż-żwieġ kellhom tifel waħdieni li għammduh bl-isem ta' Geoffrey.

Il-Maġġur kien dħuli kemm trid man-nies. Kien jaf imur ma' kulħadd u t-tbissima fuq fommu baqgħet tiddi tul ħajtu kollha. Kellu qalbu tad-deheb. Imma waqt it-taħriġ tal-banda

m'hemmx ċajt għax kien ikun irid kollox perfett. Il-Maġġur Aquilina kien raġel li jżomm ruħu pulit u eleganti, dejjem nadif xummiema b'leħja mqaxxra friska kuljum, b'ħaddejh lixxi daqs irħama. Kull fejn tarah kien ikun dejjem dritt, wieqaf fuq qaddu, xeħta ta' bniedem li għadda ħajtu fis-servizz militari.

Bħala marċi, l-Maġġur Anthony Aquilina, kitibhom f'art twelidu, aqta' xi wieħed jew tnejn, li kkomponiehom meta kien jistudja l-Ingilterra. L-istil tiegħu tagħrfu mill-ewwel, stil militari, iżda Mediterranju b'laqtiet Spanjoli. Marċi funebri qatt ma kiteb. Ta' bniedem ferrieħi li kien, qatt ma niżlulu l-waqtiet kiebja. Bosta mix-xogħol mużikali tal-Maġġur ħareġ fuq tliet *long plays*, l-ewwel waħda fl-1979 u għammidha bl-isem ta' *Festive Memories,* it-tieni waħda fl-1981 li ħariġha bl-isem *Festive Memories No.2* u t-tielet waħda saret wara li miet u ngħatat l-isem *In Happy Memories*. L-Innu-marċ **Preghiera a Sant'Antonio** ma ddaħħalx mal-marċi f'dawn il-*long-plays* iżda ma' dawk irrekordjati mill-Banda ta' Sant'Antnin. Kien l-uniku innu-marċ li kiteb u kkomponieh meta kien is-surmast-direttur ta' din il-Banda Karkariża, bejn l-1983 u l-1985. Ta' min jgħid li bejn l-1946 u l-1956 mexxa l-banda Duke of Connaught's Own ta' Birkirkara u wara l-Banda King's Own tal-Belt Valletta (1956-1973) u l-Banda Sant'Antnin ta' Birkirkara (1983-1985).

Ta' min isemmi wkoll li erba' marċi mill-pinna tal-Maġġur għadhom qatt ma nstemgħu fuq ebda radju u dan għaliex dawn qatt ma ġew irrekordjati. Wieħed mill-marċi huwa *Is-Sur Mizzi* li kkomponieh fis-sena 1946. Dan il-marċ huwa msemmi għall-President ta' dak iż-żmien tal-Banda Duke of Connaught's Own, is-Sur Karm Mizzi. Marċ ieħor huwa *In-Nakku* li kkomponieh fis-sena 1947 għall-ħabib tiegħu is-Sur Carmelo Xuereb filwaqt li l-marċ *The Seven Sons* ikkomponieh fis-sena 1950. Dan il-marċ ikkomponieh għall-familja Micallef li kienu ħbieb tiegħu. Dan is-Sur Micallef kellu sebat itfal. Il-marċ *The Two Sisters* huwa msemmi għal żewġt aħwa tfajliet, Eileen u Sylvia Mifsud, li kienu jkantaw flimkien. Dan ikkomponieh fis-sena 1953. Nifhmu li dawn l-erba' marċi Aquilina ikkomponiehom meta kien għadu s-Surmast Direttur tal-Banda Duke of Connaught's Own ta' Birkirkara fil-perjodu bejn is-snin 1946 u l-1956. Għalhekk għandna nifhmu li din il-mużika għandha tinstab fil-każin tal-istess Banda imsemmija. Min-naħa tiegħi staqsejt kemm-il darba għal dawn il-marċi lil diversi Karkariżi bit-tama li forsi nsib xi ħaġa! Fl-opinjoni tiegħi jista jkun li forsi dawn il-marċi ma ħarġux fuq il-livell mixtieq mill-Maġġur. Min jaf għala? Bħala ammiratur ta' Aquilina, hija xewqa kbira tiegħi li xi darba dawn il-marċi jiġu xorta waħda rrekordjati sabiex inkomplu naprezzaw dak kollu li ħallielna l-Maġġur Anthony Aquilina.

Il-ħabib intimu tiegħu, is-sur Charles Calleja, li ħalliena ta' 62 sena fl-4 t'Ottubru 2009, kien iċempillu ta' kull filgħodu, għall-ħabta tad-disgħa biex jagħtih l-għodwa t-tajba. Dak inhar tal-21 ta' Sttembru 1985, Charles ċempel bħas-soltu u kif il-Maġġur sema' leħnu raddlu tislima. Hu żied jgħidlu li kien iħossu ma jiflaħx. Charles qallu biex ma jiċċaqlaqx u li kien dalwaqt sejjer ħdejh. Wasal f'kemm trodd salib tas-Sliema fejn kien joqgħod il-Maġġur. Kif wasal lemħu bilqiegħda, kemmxejn immantar. Il-Maġġur tbissimlu bħas-soltu. Is-sura ta' wiċċu xehdet li xejn ma kien f'sikktu u Charles staqsieh x'kien qed iħoss. Bla ma stennieh iwieġbu, qabad u ċempel lit-Tabib Anthony Galea Debono, illum Professur. Malajr tfaċċa bħal donnu kien wara l-bieb. It-Tabib riedu jmur l-isptar u ħejjielu l-karti meħtieġa. Il-Maġġur ma xtaqx imur bl-ambulanza u ried li jwasslu Charles. Sa dan it-tant Charles mar għall-karozza tiegħu u Anthony mar biex iqaxxar il-leħja. Kienu saru xi l-10.15am u malli wasal lura Charles sema' ħoss ġej mill-kamra tal-banju. Daħal ħdejh u sabu fl-art b'wiċċu l-fuq miksi sapun tal-leħja. Bla telf ta' żmien reġa' ċempel lit-tabib. Kif wasal, ikkonferma

li l-Maġġur kien ħalliena u ħariġlu ċ-ċertifikat tal-mewt. Kellu 79 sena.

Għall-funeral tiegħu li sar it-Tlieta 24 ta' Settembru 1985 għal ħabta tas-1pm, kien intlaħaq ftehim bejn ibnu Geoffrey Aquilina Ross u l-kumitati tal-baned konċernati. Il-korteo telaq mill-isptar San Luqa fi G'Mangia, għall-Wied ta' Birkirkara fejn quddiem il-każin Duke of Connaught's Own kien hemm baħar ta' nies jistennew biex jagħtu l-aħħar tislima lill-Maġġur. Ma' dik il-folla kbira, ingħaqdu wkoll il-Prim Ministru ta' Malta ta' dak iż-żmien, Dr. Karmenu Mifsud Bonnici, membri parlamentari u rappreżentanti tal-armata. Kien hemm ukoll diversi rappreżentanti ta' każini tal-baned minn Malta u Għawdex, ħafna minnhom bl-istendardi. Tul il-korteo daqqet il-banda li qabel ħalla din id-dinja kien għadu jieħu ħsiebha. Fil-funeral fuq xewqa tal-Maġġur stess kien indaqq il-marċ favorit tiegħu: il-marċ brijjuż *Balfrendozan*, li kien ikkompona fis-sena 1958 u li semmieh għal żewġt iħbieb tiegħu mill-Belt, Peppi Balzan u Duminku Frendo. Indaqq ukoll l-uniku innu li kkompona bl-isem *Preghiera a San Antonio*. Il-quddiesa saret fil-knisja ta' Sant'Antnin ta' Birkirkara u ndifen fil-qabar tal-King's Own tal-Belt Valletta fiċ-ċimiterju tal-Addolorata.

L-għada, il-gazzetti ta' kuljum kollha taw prominenza kbira lil dan l-avveniment, b'kitbiet imżewqa b'ritratti tal-funeral tiegħu li tista' tgħid kien qisu wieħed statali. Għadd ta' każini tal-banda tellgħu l-bandiera mezz'asta b'turija ta' rispett lejn il-Maġġur Anthony Aquilina magħdud bħala s-Surmast tal-Marċi Maltin. Inroddu ħajr lil Alla li għoġbu jislifna bniedem li ferraħ u għadu jferraħ għadd kbir ta' nies bil-marċi melodjużi li ħallielna. Kien Surmast serju li l-baned ta' dawn il-gżejjer għadhom jirrispettawh sal-ġurnata tal-lum.

Tislima lill-Maġġur Anthony Aquilina

Ħamsa u għoxrin sena anniversarju
mill-mewt ta'dan kompożitur,
qed ifakkarni, l-kalendarju
li kien ħalliena l-Maġġur.

U lanqas irrid nemmen
kif għadda daqshekk iż-żmien
kemm ġrejna ġo każini
tista' tgħid, dejjem flimkien.

Niftakar f'dawk il-mumenti
kemm kien, ta' dixxiplina
skiet perfett u attenzjoni
hekk kien il-Maġġur Aquilina.

Tisma' wieħed, jogħġbok l-ieħor
f'kelma waħda, kollha jogħġbuk
iġgħaluk li tqum minn postok
meta tismagħhom kollha jqanqluk.

Fil-bidu ta' Banda ġdida
bdew isiru l-kunċerti
il-Maġġur ħa postu bil-wieqfa
u qallhom, 'Irrid narakom attenti!'

Il-marċi sallum għadhom jindaqqu
mill-baned, ma naqsu qatt
għax vera marċi ferrieħa
li jintgħoġbu, minn kulħadd.

Kemm kien iħobb, il-kumpanija
dejjem pulit, u bl-ingravata
jerħila għal ġo Lapsi
mal-ħbieb għal xi fenkata.

Aħna sikwit fik niftakru
għax inti qiegħed, f'qalbna
u ta' dan rispett jixraqlek
li nkomplu niftakru fik, f'talbna.

Nota: Ippreżentajt ritratt ta' dan is-Surmast lill-Għaqda Każin Banda San Filep A.D.1851 fit-12/04/2010.